

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

Budynku Publicznej Szkoły Podstawowej
im. ks. Piotra Skargi w Grójcu przy ulicy Armii Krajowej 34 w zakresie:
wymiany stolarki okiennej, wymianą stolarki drzwiowej (zewnątrznej)
oraz remontem schodów wejściowych do budynku.

Autor opr.

mgr inż. arch. Marcin Nowakowski

Radom, listopad 2023

Spis zawartości opracowania:

1. Cel i zakres opracowania	str.2
2. Podstawa opracowania	str.2
3. Podstawowe dane zabytku	str.3
4. Stan zachowania przyczyny zniszczeń	str. 9
5. Program prac konserwatorskich	str.10
Wnioski i założenia konserwatorskie	str.10
Proponowane postępowanie konserwatorskie	str.11-12

1. Cel i zakres opracowania:

Celem opracowania jest przedstawienie koncepcji prac konserwatorsko-restauratorskich dotyczących wymiany stolarki okiennej, wymiany stolarki drzwiowej (zewnątrznej) oraz remontu schodów wejściowych do XIX budynku Publicznej Szkoły Podstawowej im. ks. Piotra Skargi w Grójcu przy ulicy Armii Krajowej 34.

Część opisowa uwzględnia podstawowe dane o zabytku, analizę stanu obecnego poszczególnych stref architektonicznych na podstawie której sformowano wnioski i założenia konserwatorskie a także propozycję rozwiązań technologicznych.

2. Podstawa opracowania:

Wpis obiektu do rejestru zabytków pod numerem

- Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Radomiu z dn. 12.02.1982 r. pod nr rej. 130/A,
- Głównego Konserwatora Zabytków w Warszawie z dn. 19.11.1959 r. pod nr rej. 219/59.

* Archiwalne materiały i opracowania udostępnione przez Inwestora

* Wizja lokalna obiektu

3. Podstawowe dane zabytku:

W ogólnodostępnej literaturze przedmiotu informacje odnoszące się do czasu powstania budynku i jego dalszych losów są bardzo lakoniczne. Pierwotnym przeznaczeniem budowli były carskie koszary oraz cerkiew, które wybudowano przed rokiem 1860. Warto dodać, że cerkiew wzniesiona na terenie koszar była pierwszą świątynią prawosławną w regionie centralnej Polski. Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości w budynku utworzono gimnazjum im. ks. Piotra Skargi. W latach powojennych utworzono szkołę która nieprzerwalnie funkcjonuje do dnia dzisiejszego.

Obiekt pomimo przebudowania na przełomie wieku XIX i XX posiada charakterystyczne cechy architektoniczne dla budowli klasycystycznej. Znajdująca się w przeszłości cerkiew została znacznie obniżona i spełnia funkcję sali gimnastycznej. Na podstawie oględzin konserwatorskich struktury zewnętrznej można stwierdzić, że obiekt kilkakrotnie poddawany był w przeszłości zabiegom renowacyjnym. Ostatnie działania z zakresu wymiany stolarki okiennej i drzwiowej (jak ustalono na podstawie wywiadu z długoletnimi pracownikami technicznymi szkoły) wykonano w latach 90-tych XX wieku.

Fot. nr 1 XIX wieczny budynek PSP nr 3 im. ks. Piotra Skargi w Grójcu. Widok stanu istniejącego stolarki okiennej i drzwiowej frontowej (południowej) oraz schodów zewnętrznych.

Fot. nr 2 XIX wieczny budynek PSP nr 3 im. ks. Piotra Skargi w Grójcu. Widok stanu istniejącego stolarki okiennej i drzwiowej w elewacji północnej.

Fot. nr 3 XIX wieczny budynek PSP nr 3 im. ks. Piotra Skargi w Grójcu. Widok stanu istniejącego stolarki okiennej i drzwiowej skrzydło zachodnie , elewacja zachodnia.

Fot. nr 4 XIX wieczny budynek PSP nr 3 im. ks. Piotra Skargi w Grójcu. Widok stanu istniejącego stolarki okiennej i drzwiowej skrzydło zachodnie , elewacja wschodnia

Fot. nr 5 XIX wieczny budynek PSP nr 3 im. ks. Piotra Skargi w Grójcu. Widok stanu istniejącego stolarki okiennej i drzwiowej skrzydło zachodnie , elewacja północna.

Fot. nr 6 XIX wieczny budynek PSP nr 3 im. ks. Piotra Skargi w Grójcu. Widok stanu istniejącego stolarki okiennej i drzwiowej skrzydło wschodnie , elewacja północna.

Fot. nr 7 XIX wieczny budynek PSP nr 3 im. ks. Piotra Skargi w Grójcu. Widok stanu istniejącego stolarki okiennej i drzwiowej skrzydło wschodnie , elewacja południowa.

Fot. nr 8 XIX wieczny budynek PSP nr 3 im. ks. Piotra Skargi w Grójcu. Widok stanu istniejącego stolarki okiennej i drzwiowej skrzydło wschodnie , elewacja wschodnia.

4. Stan zachowania i przyczyny zniszczeń:

Stan obecny stolarki okiennej, drzwiowej (zewnątrznej) oraz schodów zewnętrznych w budynku jest zróżnicowany pod względem stopnia zniszczeń. Uszkodzenia powstały w wyniku procesów fizyko-chemicznych związanych bezpośrednio ze zmianami atmosferycznymi oraz czynnikami mechanicznymi. Stwierdzono także zmiany estetyczne będące skutkiem niewłaściwych działań o charakterze renowacyjnym. Zawarte poniżej wnioski dotyczące stanu zachowania: stolarki okiennej, drzwiowej (zewnątrznej) oraz schodów zewnętrznych opracowano na podstawie ich oględzin i podzielono na poszczególne strefy architektoniczne.

Stolarka okienna:

Stan stolarki okiennej budynku jest w znacznej większości złym stanie technicznym. Do chwili obecnej nie zachowała się oryginalna stolarka okienna. Okna w budynku głównym drewniane skrzynkowe wtórne w kolorze białym wykonane współcześnie. Okna w skrzydłach budynku drewniane skrzynkowe polskie oraz jednoramowe z PCV. Wg. Przeprowadzonego wywiadu najstarsza Istniejąca stolarka okienna była wymieniana w latach 90-tych XX wieku. Nosi ślady bieżącej konserwacji w postaci nanoszenia kolejnych warstw malarskich farbami olejnymi w kolorze białym i brązowym. Nanoszenia kolejnych warstw malarskich są wykonane w sposób bardzo niedokładny i nieestetyczny. Klamki w oknach najczęściej metalowe z epoki modelowego ustroju poprzedniego wieku. Struktura drewna w sposób ciągły poddawana jest procesowi niszczenia z powodu stałego zawilgocenia oraz rozkładowi, który powoduje degradację biologiczną. Nieestetyczne są doraźne efekty naprawy stolarki okiennej kitem szklarskim. Drewno stolarki okiennej jest często wypaczone, zdegradowane i poddane procesom gnilnym. Niestety z uwagi na brak prawidłowej konserwacji nastąpiły nieodwracalne zniszczenia w konstrukcji części okien, opadnięcia, zwichrowania ramiaków powodujące nieszczelności oraz utratę stabilności czopowych.

Istniejące okna skrzynkowe o różnym podziale. Część okien posiada ślepię i słupek, część dwa skrzydła rozwierane bez słupka. Wszystkie skrzydła okien za wyjątkiem okien z PCV rozwierane. Okna z PCV posiadają skrzydła rozwierno uchylne. Większość skrzydeł okien nawiązujących do okien historycznych podzielone strzeblami.

Stolarka drzwiowa:

Drzwi w budynku szkoły z aluminium. Drzwi w skrzydłach budynku metalowe. Stolarka drzwiowa całkowicie wtórna. W żaden sposób nie harmonizuje z tkanką historyczną obiektu.

Schody wejściowe do budynku:

Schody wejściowe do budynku w chwili obecnej obłożone płytkami ceramicznymi w kolorze czerwonym. Nie harmonizują z tkanką historyczną obiektu.

5. Program prac konserwatorskich

Wnioski i założenia konserwatorskie

Zabytkowy budynek PSP nr 3 w Grójcu jest interesującym pod względem architektonicznym obiektem o szczególnych wartościach historycznych dla grójeckiej społeczności. Pomimo działań renowacyjnych jakimi poddano w przeszłości okna i drzwi uległy one zniszczeniom. Wymiana doraźna na stolarkę przypadkową nie nawiązującą często do charakteru historycznego obniża walory estetyczne całego budynku. Na elewacjach występuje chaos zarówno pod względem charakteru, kolorystyki i konstrukcji stolarki okiennej jak i drzwiowej.

W związku z powyższymi głównymi celami planowanych działań konserwatorskich odnośnie okien, drzwi zewnętrznych będzie powstrzymanie procesu zniszczeń substancji zabytkowej oraz nadanie strukturze zewnętrznej budynku właściwej, jednolitej w stylu i właściwej dla budynku estetyki.

Schody wejściowe poza zużyciem i brakiem dopasowania poziomu podestu wejściowego do wnętrza nie pasują kolorystycznie i materiałowo do reszty budynku.

W przypadku okien proponuje się następujące rozwiązania technologiczne. Stara stolarka okienna o konstrukcji skrzynkowej oraz z PCV zostanie usunięta. Zastąpią ją nowe drewniane okna skrzynkowe o konstrukcji z drewna liściastego lub z drewna sosnowego klejonego o kolorystyce nawiązującej do większości istniejących okien - czyli biała. Okna zostaną odtworzone z zachowaniem charakterystycznych podziałów oraz proporcji w oparciu o przeprowadzaną inwentaryzację i projekt. W oknach zastosować konstrukcję skrzynkową oraz współczesne szklenie pakietami szybowymi oraz szkłem pojedynczym.

Istniejąca stolarka drzwiowa przeznaczona do całkowitego demontażu i zastąpiona stolarką drewnianą o konstrukcji ramowej z filongami spełniające współczesne normy. Kolorystyka drzwi powinna nawiązywać do oryginalnej z XIX w. Wykonane zostanie to półmatową lakierobejcą w kolorze ciemnego orzecha.

Istniejące schody zewnętrzne przewiduje się do remontu, który będzie polegał na demontażu istniejącej okładziny z płytek ceramicznych (kolor ceglasty).

Montaż nowej okładziny schodów z granitu płomieniowanego kolor jasny beż. W stopnicach schodów dodatkowo należy wyfrezować rowki antypoślizgowe.

Zabytkowy charakter obiektu i specyfika jego zniszczeń obliuguje, iż wszelka ingerencja w jego materię powinna mieć charakter konserwatorski. W związku z powyższym specjalistyczne działania powinny być nadzorowane przez kierownika budowy posiadającego uprawnienia do kierowania robotami w obiektach zabytkowych. Należy również zapewnić nadzór konserwatorski nad opisanymi pracami. Zabiegi konserwatorskie powinny zostać wykonywane z zastosowaniem materiałów wysokiej jakości przeznaczonych do obiektów zabytkowych a przebieg prac należy systematycznie dokumentować fotograficznie. O wszelkich odkryciach elementów lub fragmentów o cechach historycznych, które wynikną w trakcie prowadzenia prac oraz zmianach w proponowanym postępowaniu konserwatorskim należy powiadomić Inwestora, który zobowiązany jest powiadomić Służby Konserwatorskie. Zaleca się przed wykonaniem seryjnym stolarki okiennej i drzwiowej uzgodnić proponowane pierwsze okno i drzwi z nadzorem konserwatorskim.

Proponowane postępowanie konserwatorskie

Stolarka okienna

- Z uwagi na stan i duże zniszczenia oraz różnorodność, proponuje się wymienić wszystkie okna.
- Zastąpione zostaną również oknami skrzynkowymi drewnianymi z odtworzeniem kompozycji i podziałów istniejących w obecnych oknach.
- Jako wzorzec proponuje się przyjąć odtworzenie stolarki okiennej w oparciu o wykonany projekt.

- Elementy okien wykonane zostaną na specjalne zamówienie inwestora z półfabrykatów uzyskiwanych przez łączenie drewna iglastego na odpowiednią grubość za pomocą klejów odpornych na działanie wody i zmian temperatury.

- Okna szklone szybami zespolonymi jednokomorowymi.

- Ościeżnice nowych okien zostaną osadzone w ościeżach na kotwach ze stali ocynkowanej przy zastosowaniu pianki poliuretanowej.

- Podokienniki czyli wewnętrzne parapety okien proponuje się wykonać nowe np. ze sztucznego kamienia, kształt i rozmiary tych demontowanych.

- Zalecane materiały do wykonania okien

Drewno; Kantówka okienna klejona trójwarstwowo z drewna sosnowego.

Uszczelki profilowane z rozszczelnieniem zapewniającym poziom migracji powietrza na poziomie 05-1 m3/h

Okapniki termoizolacyjne kryte drewnianą listwą ozdobną pomalowaną w kolorze okna.

Okucia okienne obwiednikowe, klamki mosiężne

Szyby zespolone o współczynniku $k=1,1 \text{ W/(m}^2\text{K)}$ oraz tłumieniu $R_w-32\text{dB}$

Kolorystyka okien- proponuje się wymalować w kolorze białym z zastosowaniem impregnacji drewna metodą kąpieli w impregnatkach o cechach grzybobójczych i głębokiej penetracji.

-Zabezpieczyć przekroje poprzeczne oraz fugi preparatami np. kodrinWV470

-Powierzchnię drewna pokryć lakierami akrylowymi wodorozcieńczalnymi przyjaznymi dla środowiska oraz użytkownika.

-Parapety okienne wewnętrzne należy wykonać z zachowaniem profilu oraz obecnej grubości ze sztucznego kamienia.

- Podczas montażu należy zwrócić uwagę na zabytkowy charakter budynku. Od strony zewnętrznej należy zastosować taśmy montażowe rozprężone a od wewnątrz zabezpieczenie pianki montażowej warstwą paroszczelną.

Okna zamontowane winny być na nierdzewnych kotwach systemowych.

Stolarka drzwiowa

- Cała stolarka i ślusarka zewnętrzna do wymiany.
 - Zakłada się przywrócenie właściwego odbioru estetycznego budynku.
 - Proponowane postępowanie:
 - zdemontowanie skrzydeł i ościeżnic drzwiowych.
 - montaż nowych drzwi zewnętrznych wykonanych w oparciu o założenia projektowe
- Proponuje się wykonanie stolarki drzwiowej w kolorze ciemnego orzecha.

Schody zewnętrzne

Demontaż istniejącej okładziny z płytek ceramicznych

- montaż nowej okładziny schodów z granitu płomieniowanego kolor jasny beż. W stopnicach schodów dodatkowo należy wyfrazować rowki antypoślizgowe.